РІШЕННЯ РАЗОВОЇ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ ВЧЕНОЇ РАДИ ДФ 36.053.066 ПРО ПРИСУДЖЕННЯ СТУПЕНЯ ДОКТОРА ФІЛОСОФІЇ

Разова спеціалізована вчена рада ДФ 36.053.066 Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка Міністерства освіти і науки України, м. Дрогобич, прийняла рішення про присудження ступеня доктора філософії **Даниляку Юрію Ігоровичу** з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки на підставі публічного захисту дисертації **«Педагогічні умови формування критичного мислення дітей у сучасному інформаційному середовищі»** 21 серпня 2026 року.

Даниляк Юрій Ігорович, 1992 року народження, громадянин України, освіта вища.

З 2009 по 2013 рр. навчався у Львівському державному університеті імені Івана Франка та здобув кваліфікацію бакалавра комп'ютерних наук, фахівця з інформаційних технологій проєктування.

З 2013 по 2014 рр. продовжив навчання у цьому закладі вищої освіти та здобув кваліфікацію магістра комп'ютерних наук, фахівця з інформаційних технологій проєктування.

З 2022 по 2026 рік навчався в аспірантурі Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка на кафедрі загальної педагогіки та дошкільної освіти за спеціальністю 011 Освітні, педагогічні науки.

Здобувач має 11 публікацій (5 у співавторстві), з них 5 у фахових виданнях (3 одноосібних), 6 праць апробаційного характеру, які опубліковані у збірниках матеріалів конференцій.

Кількість, обсяг та зміст друкованих праць відповідають вимогам Міністерства освіти і науки України щодо публікації основного змісту дисертації на здобуття наукового ступеня доктора філософії.

Статті у наукових фахових виданнях України:

1. Даниляк Р. З., Даниляк Ю. І. Роль соціальних мереж у розвитку критичного мислення школярів. Наукові записки : збірник наукових статей. Київ : Видавничий дім «Гельветика», 2025. Випуск CLXI (161). (Серія педагогічні науки). С. 53–62. DOI: http://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/48472

2. Даниляк Ю. І. Створення сприятливого освітнього середовища як педагогічна умова розвитку критичного мислення в молодших школярів. Наукові записки Львівського державного університету безпеки життєдіяльності. Педагогіка і психологія. № 2 (6), 2025. С. 94–99. DOI: https://doi.org/10.32782/3041- 1297/2025-2-14

3. Даниляк Ю. Модель формування критичного мислення школярів засобами інтернет-медіа: методика та організаційно-педагогічні умови. Вісник

науки та освіти (Серія «Філологія», Серія «Педагогіка», Серія «Соціологія», Серія «Культура і мистецтво», Серія «Історія та археологія») : журнал. 2025. № 12 (42) 2025. С. 1621–1634. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-12(42)-1621-1634

4. Даниляк Р. З., Даниляк Ю. І. Технології розвитку критичного мислення школярів в соціальних мережах. Наукові інновації та передові технології : журнал. 2026. № 2 (54). С. 1283–1294. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-5274-2026-2(54)- 1283-1294

5. Даниляк Р. З., Даниляк Ю. І. Технології розвитку критичного мислення учнів початкових класів на заняттях інтегрованого курсу «Я досліджую світ». Наука і техніка сьогодні (Серія «Педагогіка», Серія «Право», Серія «Економіка», Серія «Фізико-математичні науки», Серія «Техніка» : журнал. 2026. № 5 (59) 2026. С. 1806–1819. DOI: https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-5(59)

Опубліковані праці, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

6. Даниляк Ю. І. Мас медіа як чинник формування критичного мислення дітей : збірник тез доповідей Міжнародної науково-практичної конференції «Стан та тенденції розвитку науки, освіти, технологій і суспільства» (Умань, 3 грудня 2022 р.). Умань : ЦФЕНД, 2022. С. 10–11.

7. Воронова Х., Даниляк Ю. І. Формування у старших дошкільників уявлень про навколишній світ засобами інформаційно-комунікаційних технологій. Сучасна українська освіта: виклики, стратегії, технології : збірник наукових праць Всеукраїнської науково-практичної конференції (Дрогобич, 21–22 березня 2024 року) / за ред. Т. Пантюк, А. Федорович. Дрогобич : Видавництво «Трек ЛТД», 2024. С. 217–219.

8. Даниляк Ю. І. Формування медіакомпетентності молодших школярів. Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Євразії : матеріали XII Міжнародної науково-практичної інтернет-конференції : зб. наук. праць. Переяслав, 29 лютого 2024. С. 42–44 .

9. Даниляк Ю. І. Медіаграмотність в системі підготовки майбутнього вчителя до медіаосвітньої діяльності (у співавторстві). Актуальні питання освіти і науки в умовах сучасної російсько-української війни : збірник наукових праць І Всеукраїнської науково-практичної конференції/ ред.: В. Ільницький, Р. Корсак, Т. Пантюк, О. Петречко, В. Старка. Дрогобич – Ужгород – Тернопіль : Посвіт, 2024. Том 1. С. 128–131.

10. Даниляк Ю.І. Медіаграмотність освітян як передумова розвитку критичного мислення школярів. Проблеми та перспективи розвитку сучасної науки в країнах Євразії : збірник наукових праць. Переяслав, 2024 р. С. 33–34.

11. Даниляк Р., Даниляк Ю. Формування критичного мислення у школярів в умовах цифрового середовища : збірник матеріалів ІІ Міжнародної

наукової конференції «Achievements of Science and Education in the Modern World»: Proceedings of the 2nd International Scientific Conference (Birmingham, United Kingdom, 14 June 2025). Lulu Press, Inc., 2025. С. 59–63.

У дискусії взяли участь голова і члени спеціалізованої вченої ради:

1. Пантюк Тетяна Ігорівна, доктор педагогічних наук, професор, завідувач кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти.

2. Янкович Олександра Іванівна, доктор педагогічних наук, професор Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Про недостатність компаративного (порівняльного) виміру дослідження. У теоретичній частині роботи (підрозділи 1.1, 2.1) представлено ґрунтовний аналіз зарубіжних концепцій критичного мислення та медіаосвіти (Д. Бакінгем, Р. Гоббс, В. Поттер, Е. Паризер, К. Санстейн та ін.), проте практична частина дослідження (розділ 3) залишається виключно в межах вітчизняного контексту. З огляду на активний розвиток медіаосвіти в країнах Європейського Союзу, зокрема в Республіці Польща, де накопичено значний досвід реалізації національної стратегії медіаосвіти (пол. edukacja medialna) у шкільних програмах, дисертації бракує порівняльного аналізу того, якою мірою обґрунтовані автором педагогічні умови узгоджуються із зарубіжними моделями. Такий аналіз посилив би теоретичне значення роботи й окреслив би перспективи адаптації європейського досвіду до вітчизняних реалій.

2. Про недостатнє використання потенціалу кейс-технології. Емпіричне дослідження (підрозділ 3.2) засвідчило, що кейс-метод є однією з найменш використовуваних педагогами технологій формування критичного мислення (лише 23,3 % опитаних учителів застосовують її). Попри це, у методичних рекомендаціях (підрозділ 3.3) кейс-технологія згадується лише побіжно, поряд з іншими методами, без розроблення конкретного алгоритму конструювання навчальних кейсів на медіаматеріалі чи бодай одного розгорнутого авторського прикладу. Тим часом саме кейс-технологія, що передбачає аналіз конкретної, максимально наближеної до реального життя ситуації, має доведений високий потенціал для розвитку верифікаційного й оцінювального компонентів критичного мислення молодших школярів, на недостатню сформованість яких (лише 5,8 % молодших школярів, що систематично перевіряють інформацію) слушно вказує сам автор. Розроблення бодай орієнтовної системи медіакейсів для різних вікових груп значно посилило б практичну цінність третього розділу.

3. Про недостатню увагу до новітніх цифрових технологій. Друга педагогічна умова – «забезпечення розвивального потенціалу цифрових

технологій» (підрозділ 3.1) – розкрита переважно на прикладі вже усталених інструментів (освітні платформи на кшталт Google Classroom, електронні бібліотеки, програми для колаборативної роботи). Водночас поза увагою залишилися новітні технології, що стрімко змінюють цифрове середовище дітей саме в останні роки, – генеративний штучний інтелект та імерсивні (AR/VR) інструменти, які здатні по-новому вплинути як на розвиток, так і на ризики для критичного мислення дітей. Урахування цього напряму увиразнило б заявлену в назві дисертації прив'язку до «сучасного» інформаційного середовища.

4. Про звужене трактування безпеки дитини в цифровому середовищі. Педагогічна умова «дотримання вимог безпеки здоров'я дітей» (підрозділ 3.1) розкрита переважно в санітарно-гігієнічному вимірі – йдеться про тривалість екранного часу, розмір екранів, ергономіку робочого місця. Водночас емпіричне дослідження здійснювалося у 2024–2025 роках, тобто в умовах повномасштабної збройної агресії рф проти України, коли безпека дитини в цифровому середовищі набуває й інших вимірів – протидії ворожим наративам і дезінформаційним кампаніям, формування стійкості до маніпулятивного впливу, психологічної підтримки дитини під час взаємодії з тривожним контентом воєнної тематики. На жаль, ці аспекти безпекової культури в цифровому середовищі, вкрай актуальні саме для сучасного українського контексту, у дисертації висвітлено недостатньо, хоча вони органічно доповнили б обґрунтовану педагогічну умову.

5. Про діагностичний інструментарій емпіричного дослідження. Емпіричне дослідження здійснено переважно засобами анкетування й опитування, зокрема щодо дітей дошкільного і молодшого шкільного віку. Водночас сучасна практика педагогічної діагностики має у своєму арсеналі цифрові інструменти оцінювання (комп'ютеризоване тестування, ігрові діагностичні платформи), адаптовані до вікових особливостей дітей і здатні забезпечити вищу об'єктивність вимірювання когнітивних показників, ніж самозвітні анкети чи опосередковані відповіді батьків. У дослідженні, присвяченому саме цифровому інформаційному середовищу, застосування бодай одного такого цифрового діагностичного засобу виглядало б методологічно послідовним і посилило б доказовість емпіричної частини роботи.

3. Попович Оксана Михайлівна, доктор педагогічних наук, професор, декан педагогічного факультету Мукачівського державного університету.

Зауваження, висловлені у відгуку опонента:

1. Дисертант дослідив і проаналізував значний масив наукових робіт як вітчизняних, так і зарубіжних авторів, включаючи дисертаційні дослідження. Проте ми вважаємо, що цінність отриманих результатів могла б зрости, якщо розглянути наукові дослідження з питань інноваційних технологій у контексті

їх впливу на формування критичного мислення у дітей. Це дало б змогу краще оцінити потенціал їх практичного застосування.

2. Перша педагогічна умова – «створення сприятливого освітнього середовища» (підрозділ 3.1, с. 117) – включає компонент безпеки (фізичної та психологічної) як ключовий. Водночас сучасні вітчизняні дослідження, безпосередньо присвячені проектуванню безпечного середовища в закладах загальної середньої освіти (зокрема праця М. Швардак та О. Попович, 2025 р., на яку автор посилається лише побіжно, у підрозділі 1.3), не отримали критичного осмислення чи порівняння запропонованої моделі з наявними підходами до структурування компонентів безпечного середовища. Глибша інтеграція цього доробку посилила б обґрунтованість першої педагогічної умови.

3. Емпіричне дослідження (підрозділ 3.2) проведено на базі семи закладів освіти, причому шість із них розташовані в м. Дрогобичі та найближчих до нього містечках (Стебник, Трускавець) Львівської області, і лише один заклад представляє інший регіон (Тернопіль). Водночас узагальнювальні висновки (Висновки, п. 5, с. 161) сформульовано без застереження щодо регіональних меж вибірки – як такі, що стосуються дітей «у сучасному інформаційному середовищі» загалом. Оскільки доступність цифрової інфраструктури, характер медіаспоживання та специфіка інформаційного середовища можуть суттєво відрізнятися в різних регіонах України (зокрема у прифронтових територіях, великих містах і сільській місцевості), поширення отриманих висновків на ширшу генеральну сукупність без відповідного застереження видається дещо передчасним узагальненням.

4. Поняття «педагогічні умови формування критичного мислення» визначається у висновках до першого розділу (с. 67) як освітнє середовище для формування критичного мислення «із залученням потенціалу інтернет-медіа», тоді як у загальних висновках (п. 2, с. 161) те саме поняття трактується ширше – як «освітнє середовище, що включає організаційно-методичне забезпечення, дидактичні засоби та форми взаємодії учасників освітнього процесу» – без згадки про інтернет-медіа. Подібна термінологічна розбіжність щодо ключової дефініції дослідження ускладнює однозначне трактування наукової новизни роботи.

4. Невмержицька Олена Василівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження, висловлені у рецензії рецензента:

1. Дискусійним видається питання побудови понятійно-категоріального апарату дослідження. У роботі використовуються поняття «інформаційне середовище», «цифрове середовище», «медіасередовище», «інтернет-медіа», які

подекуди застосовуються як близькі за змістом. На нашу думку, доцільним було б чіткіше окреслити межі їх використання та авторське розуміння співвідношення зазначених категорій.

2. Автор слушно наголошує на тому, що використання в назві дисертації терміна «формування» підкреслює педагогічну керованість відповідного процесу. У зв'язку з цим логічно було б більшою мірою зосередити увагу на педагогічних механізмах процесу формування критичного мислення, зокрема взаємозв'язках змісту, форм, методів та засобів педагогічного впливу.

3. Значний інтерес становлять результати емпіричного дослідження, однак їх аналітична цінність могла б бути ще вищою за умови проведення порівняльного аналізу між окремими групами респондентів (дітьми різних вікових категорій, педагогами та батьками), що дозволило б більш повно простежити специфіку впливу сучасного інформаційного середовища на формування критичного мислення.

4. Заслуговують позитивної оцінки розроблені автором система педагогічних умов та методичні рекомендації щодо формування критичного мислення дітей. Водночас окремі положення цієї системи могли б бути більш детально конкретизовані шляхом подання у методичних рекомендаціях алгоритмів їх упровадження, визначення критеріїв і показників оцінювання результативності, а також моделі моніторингу ефективності запропонованих педагогічних умов після їх практичної реалізації. Це посилило б прикладний характер дослідження та створило б підґрунтя для подальшої експериментальної перевірки запропонованих автором положень.

5. Дисертація охоплює дітей різних вікових категорій, однак практичні рекомендації більшою мірою орієнтовані на діяльність закладів загальної середньої освіти. На нашу думку, доцільно було б більш детально висвітлити також специфіку формування критичного мислення дітей дошкільного віку з урахуванням особливостей провідної діяльності та організації освітнього процесу в закладах дошкільної освіти.

5. Ревть Алла Борисівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри загальної педагогіки та дошкільної освіти Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка.

Зауваження, висловлені у рецензії рецензента:

1. У розділі І, параграфі 1.1. доцільно було б розширити характеристику категорії «дитина»

2. У розділі І, параграфі 1.1. доцільно було б розмежувати дефініцію понять «інформаційне середовище», «цифрове середовище», «цифрові медіа»,

4. Уникнути дублювання абзаців щодо взаємозв'язку критичного мислення з іншими видами мислення та психічними процесами на сторінках 31 та 53.

Результати відкритого голосування:
«За» – 5 членів ради
«Проти» – немає
«Уримались» – немає

На підставі результатів відкритого голосування разова спеціалізована вчена рада присуджує **Даниляку Юрію Ігоровичу** ступінь доктора філософії з галузі знань 01 Освіта / Педагогіка зі спеціальності 011 Освітні, педагогічні науки.

Голова разової спеціалізованої
вченої ради Тетяна ПАНТЮК

Підпис прот. Тетяни ПАНТЮК засвідчую.
Проректор з наукової та науково-педагогічної роботи